

EEN REACTIE OP HET ARTIKEL HOUTKWALITEIT EN BOSBEHEER

J. de Klein

Graf zu Ortenburg heeft ons duidelijk gemaakt dat de kwaliteit van het hout onder meer afhankelijk is van de gelijkmatigheid in de jaarringen en van de dikte van de takken (noesten) in het hout. Dit geldt vooral voor de noesten in de kern. De conclusie is dan ook dat de ontwikkeling van de jonge boom de kwaliteit van het veel later te oogsten hout bepaalt. Moeten we daarom nu overal gaan (bij)planten en opsnoeien om de kwaliteit van het hout te verbeteren?

De kosten en de baten

Bij elke beslissing over een maatregel is het zaak de kosten en baten tegen elkaar af te wegen. Baten hoeven niet alleen financieel van aard te zijn. Ze kunnen ook betrekking hebben op het bos zelf. Zo geniet ik bijvoorbeeld van bossen met prachtige stammen. Niet vanwege de opbrengst, maar omdat ik word bevestigd in het idee dat uit het bos fantastische producten kunnen voortkomen. Het voortbrengen van goed hout zien sommigen dan ook als een intrinsiek en belangrijk onderdeel van goed bosbeheer.

U kunt als bosbeheerder de houtkwaliteit proberen te verbeteren met het idee het rendement van het bosbezit te verhogen. In dat geval beoordeelt u de kosten van het opsnoeien en (bij)planten als investering. Ik verzeker u dat een dergelijke investering niet uit kan. Anders is het, wanneer u uw bos beschouwt als een 'going concern', waarbij de opbrengsten in het bos zelf worden teruggeploegd. In dat geval kan het belangrijk zijn om maatregelen te treffen die de houtkwaliteit verbeteren. U verhoogt dan de waarde van de staande houtvoorraad en verbetert de kwaliteit van het bos. Hetzelfde geldt natuurlijk als u geen kosten hoeft te maken omdat u de maatregelen zelf uitvoert, of omdat u vast personeel in dienst heeft dat nog tijd over heeft. Wat betreft de baten moet u zich bedenken dat deze pas over lange tijd gerealiseerd zullen worden. We kennen de kwaliteitseisen van dat moment niet. Wel blijkt steeds, dat voor mooi hout,

dik, recht, noestvrij of regelmatig, gaaf, altijd meer wordt betaald dan voor het massaproduct. De technische ontwikkelingen in de houtverwerking ten spijt. Ik heb nota genomen van de stelling van Zu Ortenburg dat uiteindelijk niet meer dan 10 procent van de houtvoorraad van 1^e kwaliteit zal zijn. En u moet dus nagaan hoeveel inspanningen u daarvoor over heeft. Verkijk u niet teveel op de allerhoogste houtprijzen die je wel eens hoort; het betreft vaak incidenten met betrekkelijk kleine partijen hout. Ik pleit hiermee niet voor het achterwege laten van kwaliteitsverbeterende maatregelen, maar voor een goede afweging van de kosten en de te verwachten baten.

Houtkwaliteit en het bosbeheer

Voordat u eventueel met snoeizaag en plantschop in de weer gaat moet u zich vergewissen van de mogelijkheden van uw bos. De vraag is of de groeiplaats voldoende potenties biedt voor hout van hoge kwaliteit. Ik geloof bijvoorbeeld niet dat opsnoeien op de arme zandgronden zin heeft. De bomen bereiken toch niet van die geweldige afmetingen. Daarnaast is het van belang te onderkennen of het opsnoeien van de betreffende boomsoort wel zin heeft.

Ik ben het helemaal eens met de stelling, dat bosbouwkundige maatregelen te prefereren zijn boven technische ingrepen. We moeten heel spaarzaam zijn met technische ingrepen: alleen bij hoge uitzondering, en dan alleen als de

noodzaak en het effect duidelijk zijn aan te tonen.

Dus alleen maar opsnoeien als de bomen zeer hoge potenties hebben! Want u neemt wel risico. Het opsnoeien heeft alleen maar zin als u vroeg begint en er mee doorgaat tot een voldoende groot stamstuk takvrij is.

En ook alleen maar bijplanten als de erfelijke eigenschappen van de aanwezige moederbomen zeer belabberd zijn. En dan maar hopen dat die ingebrachte bomen op een gegeven moment niet voortijdig weggedund worden!

Wat dan wel?

Ik ben voor het benutten van de processen in het bos zelf, die de houtkwaliteit positief kunnen beïnvloeden.

Geleidelijke groei van de jaarringen en de daarmee verbonden stamreiniging worden gerealiseerd wanneer de bomen opgroeien onder concurrentiedruk van buurbomen en bovenstaanders. Door een vorm van groepenkap toe te passen bevordert men de 'fijne' groeivorm, die Zu Ortenburg beschrijft. Binnen de groepen of 'rotten' zijn de lichtcondities daarvoor gunstig. Het benutten van schaduwdruk bevordert dus de houtkwaliteit en het niet voortijdig ingrijpen is dus een kwaliteitsverhogende beheersmaatregel! En daarmee is maar weer bewezen dat Leibundgut's adagium 'bosbouw is spelen met licht' niet alleen opgaat voor de ontwikkeling van een 'geïntegreerde' bosstructuur maar ook voor de ontwikkeling van de houtkwaliteit.

Tenslotte meen ik, dat men in het beheer van bossen waarin houtproductie relevant is, voortdurend bezig kan zijn met de verbetering van de houtkwaliteit. Bij de dunningen bevordert men steeds de bomen van de gewenste soorten en van de gewenste kwaliteiten. Het heeft natuurlijk pas effect op de langere termijn, maar het gaat zonder (extra) kosten.

J. de Klein is bosbeheerder en bosbouwkundig adviseur.